

การดำเนินงานด้านการให้สินเชื่อของสหกรณ์การเกษตร

แม้ว่าสหกรณ์การเกษตรโดยทั่วไป จะมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานหลายประการดังกล่าวแล้วในตอนต้นก็ตาม แต่การดำเนินงานที่เป็นหลักและสำคัญยิ่งของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์ก็คือ การดำเนินงานด้านการให้เงินกู้แก่สมาชิก ทั้งนี้เพราะสมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะยากจน มีรายได้น้อยและขาดแคลนเงินทุนที่จะใช้ในการประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับเกษตรกรโดยทั่วไป จึงเป็นการจำเป็นที่สหกรณ์จะต้องมุ่งดำเนินงานเพื่อแก้ไขแสบปัญหาของสมาชิกในด้านนี้เป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะ 2 - 3 ปีแรก ภายหลังจากจัดตั้งแล้วแล้วสหกรณ์แทบจะไม่มีดำเนินงานด้านอื่นนอกเหนือจากการให้เงินกู้แก่สมาชิกเลย

การขยายตัวด้านการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร

โดยเหตุที่สหกรณ์การเกษตรในปัจจุบันนี้มีทั้งสหกรณ์การเกษตรที่เกิดขึ้น โดยการเปลี่ยนชื่อมาจากสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรม และโดยการควบสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าด้วยกันดังกล่าวแล้ว แม้วว่าสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดจะมีหลักและวิธีดำเนินงานด้านสินเชื่อตลอดจนข้อบังคับเกือบไม่แตกต่างกัน ความสามารถในการดำเนินงานก็ย่อมแตกต่างกันออกไป เนื่องจากความมั่นคงหรือพื้นฐานในการจัดตั้งแตกต่างกัน ในการศึกษาในเรื่องการดำเนินงานด้านสินเชื่อของสหกรณ์การเกษตรนี้จึงควรที่จะต้องทราบถึงพื้นฐานและความเป็นมาในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรไว้ด้วย

ในระยะแรกซึ่งการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรทั้งหมดเป็นไปในรูปของสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมนั้น สหกรณ์การเกษตรที่ถูกจัดตั้งขึ้นทุกสหกรณ์ต่างได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินเป็นอย่างดี โดยสหกรณ์จะได้รับเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำประมาณร้อยละ 4 ต่อปี จำนวนสหกรณ์ละ 1 ล้านบาท มาใช้เป็นทุนหมุนเวียนดำเนินงานเริ่มแรกทุกสหกรณ์จากการจัดสรรงบประมาณประจำปีของรัฐบาลไทยหรือโดยการให้ความช่วยเหลือโดยตรงจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาผ่านทาง USOM ในรูปของเงินกู้จากกองทุนสงเคราะห์ (COUNTERPART FUND) ซึ่งทำให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างมีผลตั้งแต่ปีแรก ผิดกับสหกรณ์การเกษตรซึ่งเกิดจากการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันในระยะหลัง ซึ่งสหกรณ์ที่ควบเข้าด้วยกันมักจะเป็นสหกรณ์ที่มีฐานะอ่อนแอ

และมีหนี้สินอยู่มากแล้ว และไม่ได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนทางการเงินโดยตรงดังกล่าว จึงไม่อาจดำเนินงานได้ผลดีนักในระยะเริ่มแรก

การขยายตัวของสหกรณ์การเกษตรในระยะเริ่มแรกเป็นไปอย่างช้า ๆ เพราะการจัดตั้งกองอาศัยการช่วยเหลือด้านเงินทุนจากงบประมาณและกองเงินทุนสมทบดังกล่าวแล้ว ในช่วงระยะเวลา 10 ปีแรก คือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 - 2512 ก่อนมีการควบสหกรณ์หาทุนขนาดเล็กเข้าด้วยกันได้มีการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรในรูปสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมขึ้นเพียง 13 สหกรณ์เท่านั้น สหกรณ์การเกษตรสหกรณ์แรกคือ สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมปากของจำกัคสันไช จดทะเบียนเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2502 โดยมีสมาชิกเมื่อจดทะเบียนเพียง 66 คน และได้เริ่มดำเนินงานเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2503 และหลังจากนั้นก็ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมเพิ่มขึ้นเพียงปีละ 1 - 2 สหกรณ์เท่านั้น จนกระทั่งเมื่อได้มีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันในปี พ.ศ. 2512 จำนวนสหกรณ์การเกษตรก็ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือเมื่อถึงสิ้นปีการบัญชีสหกรณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2513 ปรากฏมีจำนวนสหกรณ์การเกษตรถึง 72 สหกรณ์ สมาชิก 34,434 คน และเมื่อถึงวันสิ้นปีการบัญชีสหกรณ์เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2515 จำนวนสหกรณ์การเกษตรก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น 401 สหกรณ์ สมาชิก 171,306 คน เฉลี่ยสหกรณ์หนึ่ง ๆ มีสมาชิก 427 คน ดังรายละเอียดการขยายตัวของสหกรณ์การเกษตรในตารางที่ 1

แหล่งที่มาของเงินทุนของสหกรณ์การเกษตร

แม้ว่าสหกรณ์การเกษตรที่ถูกจัดตั้งขึ้นในระยะแรก จะได้รับการช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบเงินกู้ยืมจากนอกเบียดค่าเพื่อใช้เป็นทุนดำเนินงานเริ่มแรกถึงแหล่งละ 1 ล้านบาทก็ตาม แต่เงินทุนจำนวนนี้ก็ยังไมเพียงพอแก่การที่สหกรณ์จะสามารถนำมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้อย่างเพียงพอ สหกรณ์จำเป็นต้องจัดหาทุนมาเพิ่มเติมโดยวิธีอื่นอีกด้วย สำหรับสหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากการควบสหกรณ์หาทุนในระยะหลังซึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินดังกล่าว ความจำเป็นที่สหกรณ์จะต้องจัดหาทุนมาใช้จ่ายในการดำเนินงานก็ยิ่งมีเพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งในการจัดหาเงินทุนมาใช้จ่ายในการดำเนินงานนี้ สหกรณ์มีวิธีการดำเนินการภายใต้กฎหมายและขอบบังคับของสหกรณ์ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1: จำนวนสหกรณ์และสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร
เมื่อวันสิ้นปีการบัญชี 2503/04 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	จำนวนสมาชิก เฉลี่ย/สหกรณ์
2503/04	1	294	294
2504/05	2	588	294
2505/06	2	605	302
2506/07	4	1,288	322
2507/08	6	1,392	232
2508/09	8	2,783	348
2509/10	10	3,646	365
2510/11	10	4,523	452
2511/12	13	5,706	439
2512/13	72	34,434	748
2513/14	304	129,334	425
2514/15	401	171,306	427

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

1. โดยการออกหุ้น สหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์อาจทำการออกหุ้นจำหน่ายให้แก่สมาชิกเพื่อเป็นการหาทุนมาใช้จ่ายในการดำเนินงานได้โดยไม่จำกัดจำนวนในระยะแรกที่การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเป็นไปในรูปแบบสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตภัณฑ์นั้น ทุนที่สหกรณ์ออกมีมูลค่าเพียงหุ้นละ 10 บาท แต่ต่อมาก็ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เพิ่มขึ้น ปัจจุบันทุนของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์ได้รับการปรับปรุงให้มีมูลค่าเท่ากันหุ้นละ 50 บาท โดยสหกรณ์มีข้อกำหนดและวิธีการให้สมาชิกของคนที่ถือหุ้นในสหกรณ์ดังต่อไปนี้¹

¹ กรมส่งเสริมสหกรณ์, เรื่องเก็ม, หน้า 8

1.1 การถือหุ้นในฐานะสมาชิก ข้อบังคับของสหกรณ์การเกษตรทุกสหกรณ์ กำหนดให้สมาชิกทุกคนต้องถือหุ้นของสหกรณ์ในฐานะสมาชิกอย่างน้อยคนละ 1 หุ้น และจะต้องถือหุ้นเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกทันที โดยการชำระค่าหุ้นเต็มจำนวนในคราวเดียวกันภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการของสหกรณ์กำหนดเอาไว้

1.1 การถือหุ้นตามอัตราส่วนของเงินกู้หรืออัตราส่วนของธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์ซึ่งสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรจะต้องถือหุ้นในสหกรณ์เพิ่มเติมขึ้นอีกทุกครั้งที่ถูกเงินจากสหกรณ์ในอัตราส่วน 1 หุ้น (50 บาท) ต่อจำนวนเงินกู้ทุก ๆ 1,000 บาท หรือเศษของ 1,000 บาท ทั้งนี้โดยสหกรณ์อาจหักเงินกู้ที่สมาชิกขอกู้ไว้เป็นค่าหุ้นตามจำนวนที่สมาชิกจะต้องถือได้ทันที และสำหรับสหกรณ์การเกษตรที่ดำเนินธุรกิจด้านการรวบรวมผลผลิตของสมาชิกออกจำหน่ายนั้น สหกรณ์อาจใช้วิธีเรียกเก็บเงินจากสมาชิกตามอัตราส่วนของมูลค่าผลผลิตที่สหกรณ์รวบรวมจัดจำหน่ายให้เพื่อแปลงเป็นค่าหุ้นได้ การเรียกเก็บเงินค่าหุ้นเพิ่มเติมจากสมาชิกโดยวิธีนี้ สหกรณ์มักเรียกเก็บในอัตราร้อยละ 2 ของมูลค่าผลผลิตที่สมาชิกส่งมอบให้สหกรณ์จัดจำหน่ายและสหกรณ์จะแปลงเงินที่เรียกเก็บไว้เป็นค่าหุ้นของสมาชิกทันทีที่เก็บได้ครบมูลค่าหุ้นแต่ละหุ้น

1.3 การถือหุ้นโดยความสมัครใจ นอกจากการถือหุ้นตามข้อบังคับดังกล่าวในข้อ 1.1 และ 1.2 แล้ว สมาชิกสหกรณ์การเกษตรอาจยื่นความจำนงค์ขอถือหุ้นในสหกรณ์เพิ่มเติมได้อีกตลอดเวลาตามความสมัครใจ โดยชำระเต็มมูลค่าหุ้นในคราวเดียว อย่างไรก็ตามก็จำนวนหุ้นที่สมาชิกคนหนึ่งจะถือได้ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อรวมกันเข้าแล้วจะต้องไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของสหกรณ์

ในการหาเงินทุนดำเนินงานโดยวิธีออกหุ้นนี้ สหกรณ์มีวิธีการป้องกันมิให้ฐานะการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องกระทบกระเทือนเนื่องจากการขอถอนหุ้นของสมาชิก โดยมีข้อกำหนดไว้ว่าสมาชิกจะขอถอนหรือโอนหุ้นที่ตนมีอยู่ในสหกรณ์ทั้งหมดหรือบางส่วนมิได้ตราบเท่าที่ยังเป็นสมาชิกอยู่ และสำหรับสมาชิกที่จะออกหรือออกจากสหกรณ์โดยไม่มีหนี้สินผูกพันอยู่กับสหกรณ์นั้น การโอนหุ้นจะกระทำได้เฉพาะหุ้นที่ตนชำระเต็มมูลค่าแล้วและจะโอนให้ใครก็ได้เฉพาะสมาชิกอื่นในสหกรณ์หรือผู้สมัครที่คณะกรรมการดำเนินการตกลงรับเข้าเป็นสมาชิกแล้วเท่านั้น มิฉะนั้นแล้วหุ้นทั้งหมดที่ตนมีอยู่ก็ต้องถูกโอนกลับให้สหกรณ์ไป

แม้ว่าการออกหุ้นจะเป็นวิธีการที่สหกรณ์การเกษตรอาจใช้เพื่อการหาทุนดำเนินงานได้เช่นเดียวกับธุรกิจเอกชนบางประเภทก็ตาม แต่สหกรณ์ก็ยังไม่อาจหาทุนโดยวิธีนี้ได้มากนัก ทั้งนี้เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ยังเป็นผู้ฐานะยากจน และมักจะถือหุ้นในสหกรณ์เฉพาะเท่าที่จำเป็นจะต้องถือตามข้อบังคับเท่านั้น เพราะยังไม่ค่อยได้สังเกตเห็นความจำเป็นในการถือหุ้นในสหกรณ์ ปัจจุบันสหกรณ์ทั้ง 401 สหกรณ์มีทุนดำเนินงานที่ได้จากการถือหุ้นของสมาชิกทั้ง 171,306 คน จำนวนรวมทั้งสิ้น 73,479,140 บาท เฉลี่ยสหกรณ์ละ 183,240 บาท หรือ 428.90 บาท ต่อสมาชิก 1 คน ตามรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกและการถือหุ้นของสมาชิก
ในสหกรณ์ เมื่อสิ้นปีการบัญชี 2503/04 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	รวมมูลค่าหุ้นทั้งหมด (บาท)	มูลค่าหุ้นเฉลี่ย/สหกรณ์ (บาท)	มูลค่าหุ้นเฉลี่ย/สมาชิก(บาท)
2503/04	1	294	27,250	27,250	92.70
2504/05	2	588	344,850	172,425	586.50
2505/06	2	605	484,541	242,271	800.90
2506/07	4	1,288	760,976	190,244	590.80
2507/08	6	1,392	1,137,723	189,620	588.90
2508/09	8	2,783	1,175,123	221,890	637.80
2509/10	10	3,646	2,381,230	238,123	653.10
2510/11	10	4,524	3,033,850	303,385	670.70
2511/12	13	5,706	4,201,470	323,190	736.30
2512/13	72	34,434	14,970,520	207,924	434.80
2513/14	304	129,334	43,915,465	144,459	339.60
2514/15	401	171,306	73,479,140	183,240	428.90

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

2. โดยการรับฝากเงินจากสมาชิก นอกจากการออกหุ้นจำหน่ายให้กับสมาชิกแล้ว สหกรณ์การเกษตรยังอาจหาเงินทุนจากสมาชิกได้อีกวิธีหนึ่งโดยการรับฝากเงินจากสมาชิก ทั้งเงินฝากประเภทฝากประจำหรือเงินฝากระยะยาวและเงินฝากออมทรัพย์ ซึ่งการรับฝากเงินจากสมาชิกนี้ แม้ว่าจะเป็นวิธีระดมทุนจากสมาชิกที่อาจมีผลดีแก่สมาชิกยิ่งกว่าการถือหุ้นในแง่ที่ว่าสมาชิกผู้มีความต้องการใช้เงินอาจขอยืมเงินจากสหกรณ์ได้ตลอดเวลาตามความจำเป็น ผิดกับการถือหุ้นซึ่งสมาชิกจะถอนคืนได้เฉพาะเมื่อออกจากสหกรณ์ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติแล้วเงินรับฝากที่สหกรณ์ได้รับจากสมาชิกเฉลี่ยต่อคนในแต่ละปีก็ยังมีจำนวนไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากสถิติเงินรับฝากที่สหกรณ์ได้รับจากสมาชิกในแต่ละปี ในตารางที่ 3 นี้

ตารางที่ 3 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกและปริมาณเงินรับฝากที่สหกรณ์ได้รับจากสมาชิก เมื่อสิ้นปีการบัญชี 2504/05 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	เงินรับฝากจากสมาชิกที่สหกรณ์ได้รับทั้งสิ้น (บาท)	เงินรับฝากจากสมาชิกเฉลี่ย/สหกรณ์ (บาท)	เงินรับฝากจากสมาชิกเฉลี่ย/สมาชิก (บาท)
2504/05	2	588	47,275	23,637	80.40
2505/06	2	605	214,367	107,184	354.30
2506/07	4	1,288	249,752	62,431	193.90
2507/08	6	1,932	344,412	57,402	178.30
2508/09	8	2,783	485,876	60,734	174.60
2509/10	10	3,646	1,111,640	111,164	304.90
2510/11	10	4,523	1,070,488	107,049	236.70
2511/12	13	5,706	1,249,365	96,105	219.00
2512/13	72	34,434	5,811,028	80,709	168.80
2513/14	304	129,334	14,226,458	46,798	110.00
2514/15	401	171,306	12,130,539	30,251	70.80

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

จากสถิติ-การฝากเงินไว้กับสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรในตารางที่ 3 นี้ จะสังเกตเห็นว่าปริมาณเงินรับฝากจากสมาชิกที่สหกรณ์ได้รับจะมีแนวโน้มเอียงที่จะลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ พ.ศ.2512 อันเป็นที่เริ่มมีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันเป็นสหกรณ์การเกษตรเป็นต้นมา ซึ่งสถิติดังกล่าวนี้เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรซึ่งเกิดจากการควบสหกรณ์หาทุนนั้น ส่วนใหญ่มีฐานะที่ยากจนมากกว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากการเปลี่ยนชื่อมาจากสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมในระยะเริ่มแรก

3. โดยการสร้างและสะสมเงินทุนจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีในการดำเนินงาน การสร้างและสะสมเงินทุนจากกำไรสุทธิประจำปีในการดำเนินงานเป็นวิธีการจัดหาทุนดำเนินงานของสหกรณ์ที่อาจกล่าวได้ว่าได้ผลดีว่าการจัดหาทุนทั้งสองวิธีที่กล่าวมาแล้วกำไรสุทธิประจำปีในการดำเนินงานของสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะถูกจัดสรรไว้เป็นเงินสำรองและทุนสะสมอื่น ๆ ของสหกรณ์ตามอัตราส่วนที่กฎหมายได้กำหนดไว้ดังกล่าวแล้วในตอนต้น ซึ่งจากการสะสมทุนของสหกรณ์โดยวิธีนี้ตลอดช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา จนถึงสิ้นปีการบัญชี พ.ศ.2514/15 สหกรณ์การเกษตรทั้ง 401 สหกรณ์ สามารถสะสมเงินได้ทั้งสิ้น 239,528,900 บาท ซึ่งนับว่าสหกรณ์ได้ประสบผลสำเร็จในการสร้างทุนของตนเองขึ้นมาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามโดยที่กฎหมายสหกรณ์ไม่อนุญาตให้สหกรณ์นำเงินที่สะสมไว้คืนมาใช้จ่ายในการดำเนินงานตามปกติ นอกเหนือจากการนำมาชดเชยการขาดทุนจากการดำเนินงานเท่านั้น จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าสหกรณ์ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากการสะสมทุนไว้เช่นนั้นมากนัก นอกจากนี้ในกรณีที่สหกรณ์จะใช้เงินทุนที่สะสมไว้เป็นประกันการกู้ยืมเงินจากภายนอกเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานเท่านั้น จากตารางที่ 4 จะพบว่าสหกรณ์สามารถสะสมเงินทุนโดยวิธีนี้ได้เป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว

4. โดยการกู้ยืมจากแหล่งเงินทุนภายนอก โดยเหตุที่การจัดหาเงินทุนโดยการออกหุ้นและโดยการรับฝากเงินตลอดจนการสะสมเงินทุนจากการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ไม่ทำให้สหกรณ์สามารถจัดหาเงินทุนได้อย่างมากเพียงพอแก่ความต้องการและความจำเป็นในการดำเนินงานของสหกรณ์ จึงเป็นการจำเป็นที่สหกรณ์จะต้องทำการกู้ยืมเงินจากภายนอกมาใช้ในการดำเนินงานด้วย แต่โดยเหตุที่การกู้ยืมเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นการกู้ยืมที่มีลักษณะเสี่ยงมาก เพราะการประกอบอาชีพทางการเกษตรในประเทศไทยยังต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สถาบันทางการเงินโดยทั่วไปจึงไม่ค่อยนิยมให้เงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตรมากนัก แหล่งเงินทุนที่สหกรณ์อาจขอกู้ยืมมาใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ตารางที่ 4 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกและเงินทุนที่สหกรณ์สะสมไว้
 ได้จากกำไรสุทธิในการดำเนินงานประจำปี เมื่อสิ้นปีการบัญชี
 พ.ศ.2504/05 - พ.ศ.2514/15

ปีการบัญชี	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	เงินทุนที่สหกรณ์ สะสมโดยรวม (บาท)	เงินทุนที่สหกรณ์ สะสมโดยเฉลี่ย/ สหกรณ์ (บาท)	เงินทุนที่สหกรณ์ สะสมโดยเฉลี่ย/ สมาชิก (บาท)
2504/05	2	588	33,408	16,524	56.20
2505/06	2	605	441,303	220,651	729.40
2506/07	4	1,288	537,698	134,424	417.50
2507/08	6	1,932	796,065	132,677	412.00
2508/09	8	2,783	1,320,384	165,048	474.40
2509/10	10	3,646	2,006,394	200,639	550.30
2510/11	10	4,523	2,677,854	267,785	592.00
2511/12	13	5,706	3,777,481	290,675	662.00
2512/13	72	34,434	51,058,832	709,150	1,482.80
2513/14	304	129,334	181,517,591	597,097	1,403.50
2514/15	401	171,306	239,528,900	597,329	1,398.20

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

โคจิ่งมีเพียงไม่กี่แห่ง คือ จากรัฐบาล ชุมชนสหกรณ์ชนกิจ และธนาคารเพื่อการเกษตรและ
 สหกรณ์การเกษตร ซึ่งเป็นสถาบันทางการเงินที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนของ
 สหกรณ์เท่านั้น และนับตั้งแต่สหกรณ์การเกษตรได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ.2502 เป็นต้นมา
 จนถึงสิ้นปีการบัญชี 2514/15 สหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ได้กั้มเงินทุนจากภายนอกมาใช้เป็น
 ทุนดำเนินงานของสหกรณ์แล้วถึง 472,960,934 บาท ซึ่งเงินกั้ทั้งหมดนี้เป็นเงินกั้จากธนาคาร
 เพื่อการสหกรณ์และสหกรณ์การเกษตรทั้งสิ้น ดังรายละเอียดในตารางที่ 5 นี้

ตารางที่ 5 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิกและเงินทุนที่สหกรณ์ได้รับจากการกู้ยืม เมืองบัตันปีการบัญชี พ.ศ.2504/05-2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	จำนวนเงินกู้รวม (บาท)	จำนวนเงินกู้ยืมเฉลี่ย/สหกรณ์ (บาท)	จำนวนเงินกู้ยืมเฉลี่ย/สมาชิก (บาท)
2504/05	2	588	2,145,271	1,072,635	3,648.40
2505/06	2	605	3,112,074	1,556,037	5,143.90
2506/07	4	1,288	3,291,366	822,841	2,555.40
2507/08	6	1,932	5,144,341	548,561	2,662.70
2508/09	8	2,783	8,369,693	1,046,211	3,007.40
2509/10	10	3,646	10,529,920	1,052,992	2,888.10
2510/11	10	4,523	12,829,166	1,282,917	2,836.40
2511/12	13	5,706	19,398,891	1,492,222	3,399.70
2512/13	72	34,434	82,571,750	1,146,830	2,398.00
2513/14	304	129,334	321,149,649	1,056,413	2,483.10
2514/15	401	171,306	472,960,934	1,179,454	2,760.90

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนของทุนดำเนินงานที่สหกรณ์ได้มาโดยวิธีต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ทุนดำเนินงานที่สหกรณ์ได้รับมาโดยการกู้ยืมจากภายนอกมีความสำคัญมากที่สุดกล่าวคือ ในช่วงระยะเวลาที่มีการควบสหกรณ์-หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตรที่มีอยู่ในรูปของสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมได้กู้ยืมเงินจาก

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งรับโอนกิจการของธนาคารเพื่อการสหกรณ์มาเมื่อปี พ.ศ.2509 เป็นจำนวนกวารอยละ 65 ของทุนดำเนินงานทั้งสิ้นของสหกรณ์ทุกปี ต่อมาเมื่อได้มีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตรตั้งแต่ปี พ.ศ.2512

แล้ว อัตราส่วนของการกู้ยืมเงินจากธนาคารดังกล่าวได้ลดลงจากเดิมบ้างเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะ สหกรณ์หาทุนที่ควบเข้าด้วยกันนั้นมีทุนสะสมของสหกรณ์ที่เก็บรวบรวมไว้เป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังแสดงในตารางเปรียบเทียบ ตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบอัตราส่วนของทุนดำเนินงานของสหกรณ์จากแหล่ง ทุนต่าง ๆ เมื่อวันที่สิ้นปีการเงิน พ.ศ.2504/05-2514/15

ปีการบัญชี	ทุนหรือหุ้น %	เงินรับฝาก %	เงินสำรองและ สะสม %	เงินกู้ยืมจาก ภายนอก %	รวมทุนดำเนินงาน ทั้งสิ้น %
2504/05	13.42	1.84	1.28	83.46	100.00
2505/06	11.39	5.34	10.38	73.19	100.00
2506/07	15.72	5.16	11.11	68.01	100.00
2507/08	15.33	4.64	10.72	69.31	100.00
2508/09	14.85	4.07	11.05	70.03	100.00
2509/10	14.86	6.93	12.52	65.69	100.00
2510/11	15.47	5.46	13.65	65.42	100.00
2511/12	14.68	4.36	13.20	67.76	100.00
2512/13	9.70	3.76	33.07	53.47	100.00
2513/14	7.83	2.54	32.37	57.26	100.00
2514/15	9.21	1.52	30.01	59.26	100.00

ที่มา : คำนวณจากตัวเลขในตารางที่ 2, 3, 4 และ 5

หลักเกณฑ์การให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตร

1. วัตถุประสงค์ของเงินกู้ สหกรณ์การเกษตรจะให้เงินกู้แก่สมาชิกของสหกรณ์ เท่านั้น โดยมีคณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้เป็นผู้พิจารณาวินิจฉัยจ่ายเงินกู้ ให้แก่สมาชิก โดยความเห็นชอบของพนักงานควบคุมและส่งเสริมสหกรณ์ เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้ แก่สมาชิกนั้น อาจแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ของเงินกู้ดังต่อไปนี้

1.1 เงินกู้ระยะสั้น ได้แก่เงินกู้ที่สมาชิกขอกู้เพื่อนำไปใช้เป็นค่าพันธุ์พืช ปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช และโรคพืช อาหารสัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ซุปสัตว์ หรือ สัตว์ปีก หรือสัตว์น้ำเพื่อเลี้ยงขาย ค่าจ้างแรงงานในการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการเตรียมการ ขาย การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ค่าเช่าเฉพาะที่จ่ายเป็นเงินสด ค่าภาษีอากร และค่าใช้จ่ายทางการเกษตรอื่น ๆ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเท่าที่จำเป็น โดยปกติแล้วสมาชิกจะต้องใช้คืนเงินกู้ระยะสั้นนี้ในระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน หรือในกรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน

1.2 เงินกู้ระยะปานกลาง ได้แก่เงินกู้ที่สมาชิกขอกู้เพื่อนำไปใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการบุกเบิกที่ดินหรือซื้อที่ดิน เพื่อการประกอบการเกษตร สร้างหรือปรับปรุงแหล่งน้ำ คันคูน้ำ ทำสวน ประกอบการเกษตรขนาดใหญ่ บ้าน โรงเรียน หรือสิ่งปลูกสร้างเกี่ยวกับการเกษตร ลงทุนในการเกษตรหรือชำระหนี้เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตร เงินกู้ระยะปานกลางนี้สมาชิกผู้กู้จะต้องชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี หรือในกรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี

จำนวนเงินกู้สูงสุดที่สมาชิกจะขอกู้จากสหกรณ์ได้ สำหรับเงินกู้แต่ละประเภทโดยทั่วไปอาจแยกออกได้ดังนี้

เงินกู้ระยะสั้นจำนวนสูงสุดตามที่คณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการเงินกู้จะเห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาประเมินของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เฉพาะส่วนที่ผลิตด้วยเงินกู้นั้น และในกรณีที่สมาชิกผู้ขอกู้อีกยังมีเงินกู้ระยะสั้นค้างชำระอยู่กับสหกรณ์อยู่ เมื่อรวมจำนวนเงินกู้ทั้งเก่าและใหม่เขาด้วยกันแล้ว จะต้องไม่เกินร้อยละ 60 ของราคาประเมินดังกล่าวเช่นกัน

เงินกู้ระยะปานกลาง จำนวนสูงสุดแล้วแต่คณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการเงินกู้จะเห็นสมควร แต่หากขอกู้เพื่อชำระหนี้สินเดิมสมาชิกจะขอกู้ได้เพียงไม่เกิน 5,000 บาท

เงินกู้ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลางที่สมาชิกคนหนึ่งจะขอกู้จากสหกรณ์ได้ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง เมื่อรวมกันแล้วจะเกิน 20,000 บาท ไม่ได้

2. ดอกเบี้ยเงินกู้ ในการให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์จะคิดดอกเบี้ยเงินกู้ทุกประเภทในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี โดยคำนวณตามต้นเงินคงเหลือเป็นรายวัน นับตั้งแต่วันที่ออกจากวันที่สมาชิกรับเงินกู้ไปจากสหกรณ์จนถึงวันชำระคืนเงินกู้ และสมาชิกจะต้องชำระคืนต้นเงินกู้อบรมด้วยดอกเบี้ยให้เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามสัญญาในการขอกู้เงิน

3. หลักประกันเงินกู้ ในการพิจารณาวินิจฉัยให้เงินกู้แก่สมาชิกนั้น นอกจาก คณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้จะพิจารณาถึงคุณสมบัติส่วนตัวของสมาชิกผู้ขอกู้ ความสามารถในการชำระหนี้และทรัพย์สินของผู้ขอกู้แล้ว คณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้อาจกำหนดให้สมาชิกผู้ขอกู้จัดหาหลักประกันเงินกู้ดังกล่าวเพิ่มเติมขึ้นได้อีกตามสมควร เพื่อให้เป็นที่แน่ใจว่าเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกไปนั้นจะไม่สูญเปล่า หลักประกันเงินกู้ที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป ได้แก่

3.1 การจำนองอสังหาริมทรัพย์ สหกรณ์อาจเรียกให้สมาชิกผู้กู้นำอสังหาริมทรัพย์ซึ่งได้แก่ที่ดิน โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง ฯลฯ ซึ่งปลอดจากการจำนองไว้กับเจ้าที่อื่น ๆ มาจำนองเป็นหลักประกันเงินกู้ไว้กับสหกรณ์ได้ และในการจำนองอสังหาริมทรัพย์นั้นคณะกรรมการดำเนินการจะต้องสอบสวนจนเป็นที่พอใจแล้วว่าอสังหาริมทรัพย์นั้นมีราคาประเมินไม่น้อยกว่า 2 เท่าของจำนวนเงินที่สมาชิกขอกู้ ในการจำนองนี้จะต้องมีการระบุราคาประเมินสูงสุดของอสังหาริมทรัพย์ไว้ด้วย แต่หากราคาประเมินสูงกว่า 40,000 บาท อาจระบุไว้เพียง 40,000 บาท เพื่อเป็นการประกันหนี้สินทั้งหมดที่สมาชิกมีอยู่หรือจะมีต่อสหกรณ์ใดตลอดเวลา ในการนี้หากสมาชิกใดชำระหนี้สินทุกรายของตนต่อสหกรณ์เรียบร้อยแล้ว และไม่ประสงค์จะกู้เงินจากสหกรณ์อีกต่อไป ตลอดจนไม่ประสงค์จะขออสังหาริมทรัพย์นั้นจำนองค่าประกันหนี้สินของสมาชิกอื่น ๆ ก็อาจขอลอนจำนองต่อสหกรณ์ได้ โดยทั่วไปสมาชิกสหกรณ์จะจำนองอสังหาริมทรัพย์เป็นหลักประกันเงินกู้แต่เฉพาะเมื่อขอกูระยะปานกลางเท่านั้น ส่วนการขอกู้เงินระยะสั้นนั้นมักจะใช้ผลผลิตส่วนที่ผลิตด้วยเงินกู้นั้นเป็นหลักประกัน และให้สมาชิกอื่นค่าประกันอีกทีหนึ่งหรือจะใช้การค้ำประกันโดยบุคคลอย่างเดียวกันได้

3.2 การประกันโดยบุคคล เงินกู้ทุกประเภทที่สมาชิกขอกู้จากสหกรณ์จำนวนไม่เกิน 5,000 บาท หากสมาชิกผู้ขอกู้ไม่มีอสังหาริมทรัพย์ที่จะไรจำนองเป็นหลักประกันการกู้ยืม สมาชิกผู้นั้นอาจขอให้สมาชิกผู้นอื่นในกลุ่มเดียวกันไม่น้อยกว่า 2 คน เป็นผู้ทำหนังสือค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวไว้กับสหกรณ์ได้ อย่างไรก็ตามก็สมาชิกผู้ค้ำประกันคนใดคนหนึ่งในจำนวน 2 คนนี้จะต้องเป็นผู้มีที่ดินของตนเองตามสมควร และสมาชิกคนหนึ่งจะเป็นผู้ค้ำประกันสมาชิกอื่นในเวลาเดียวกันเกินกว่า 2 คนไม่ได้ ในการค้ำประกันโดยบุคคลนี้หากผู้ค้ำประกันตายหรือออกจากสหกรณ์โดยเหตุอื่น หรือมีสาเหตุที่ทำให้คณะกรรมการดำเนินการไม่ไว้วางใจที่จะให้เป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ต่อไป คณะกรรมการดำเนินการอาจสั่งให้สมาชิกผู้กู้เงินจัดหาสมาชิกอื่นที่คณะกรรมการดำเนินการเห็นสมควร เขาเป็นผู้ค้ำประกันแทนผู้ค้ำประกันคนเดิมได้ อนึ่งผู้ค้ำประกันคนเดิม

ที่ออกจากสหกรณ์ไม่ว่าด้วยสาเหตุใด ๆ จะยังไม่หมดจากสภาพผู้ค้ำประกันจนกว่าจะได้มีการจัดหาผู้ค้ำประกันรายใหม่ทดแทนเรียบร้อยแล้ว

ในการจัดทำหลักประกันเงินกู้ดังกล่าวข้างต้นนี้ ถ้าหากหลักประกันสำหรับเงินกู้อย่างใดเกิดบกพร่องลง สมาชิกผู้กู้เงินจะต้องดำเนินการแก้ไขให้กลับคืนคืนภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการดำเนินการกำหนด และคณะกรรมการยังทรงไว้ซึ่งอำนาจในการเรียกให้สมาชิกผู้กู้มอบหนังสือสำคัญสำหรับที่ดิน สัตว์พาหนะหรือทรัพย์สินอย่างอื่นไว้กับสหกรณ์ จนกว่าจะได้มีการชำระหนี้สินหมดสิ้นได้อีกด้วย

4. การควบคุมและตรวจสอบเงินกู้ ในการดำเนินงานด้านการให้เงินกู้แก่สมาชิกนั้น คณะกรรมการดำเนินการหรือคณะกรรมการเงินกู้มีอำนาจที่จะทำการควบคุมและตรวจสอบการใช้เงินของสมาชิกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ใดตลอดเวลา และหากพบว่าสมาชิกผู้กู้ได้ใช้เงินผิดไปจากวัตถุประสงค์ของเงินกู้นั้น หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของคณะกรรมการเงินกู้แล้ว คณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจที่จะลดหรือระงับการจ่ายเงินกู้ออกไปให้กับสมาชิกผู้กู้ และหรืออาจเรียกให้สมาชิกผู้กู้ชำระคืนเงินกู้ทั้งหมดพร้อมด้วยดอกเบี้ยแก่สหกรณ์ได้ทันทีด้วย

5. การผ่อนเวลาและการเร่งรัดเงินกู้ กรณีที่สมาชิกผู้กู้เงินไม่สามารถชำระหนี้คืนแก่สหกรณ์ได้ตามกำหนดเวลาใด เพราะมีเหตุจำเป็นอันควรแก่การผ่อนผันให้ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการได้ทำการพิจารณาสอบสวนสาเหตุดังกล่าวจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็อาจพิจารณาผ่อนเวลาการชำระหนี้ให้ได้อีกตามสมควรคราวละไม่เกิน 12 เดือน แต่จะผ่อนเวลาให้ได้ไม่เกิน 3 ครั้ง อย่างไรก็ตามเมื่อใกล้ถึงกำหนดชำระเงินกู้แต่ละครั้งสหกรณ์จะออกหนังสือไปเตือนสมาชิกผู้กู้หรือจัดส่งเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไปร่วมประชุมกลุ่มเพื่อชักชวนการชำระหนี้ของสมาชิก ในกรณีที่จำเป็น สหกรณ์อาจส่งเจ้าหน้าที่ออกไปทำการทวงถามและเร่งรัดการชำระหนี้จากสมาชิกเป็นราย ๆ ด้วย ในการนี้สมาชิกผู้กู้มีหน้าที่ที่จะต้องนำเงินกู้พร้อมด้วยดอกเบี้ยมาชำระคืนที่สำนักงานของสหกรณ์หรือสถานที่ที่คณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้กำหนดขึ้นโดยเร็ว

ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์การเกษตรจ่ายให้แก่สมาชิก

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2503 อันเป็นปีแรกของการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสหกรณ์แรกเป็นต้นมา จนถึงสิ้นปีทางการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ.2514/15 สหกรณ์ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกผู้กู้เพื่อการประกอบอาชีพทางการเกษตรและการดำรงชีวิตเพิ่มมากขึ้นทุกปีตามจำนวน

ของสมาชิกที่เพิ่มขึ้น จนกระทั่งเมื่อถึงวันสิ้นปีทางการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ. 2514/15 (31 มีนาคม 2515) ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์ได้จ่ายให้สมาชิกกู้ยืมไปและยังคงค้างอยู่ที่สมาชิกมีจำนวนสูงถึง 669,296,391 ล้านบาท²

ในระยะ 3 ปีแรกของการดำเนินงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2503 - พ.ศ. 2505 ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์ได้จ่ายให้สมาชิกกู้ยืมในระหว่างปีได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว คือจาก 397,000 บาท ในปีการบัญชีสหกรณ์ พ.ศ. 2503/04 จนถึง 4,042,720 บาท ในปีการบัญชี 2505/06 ไคลลดลงเหลือ 3,333,740 บาท ในปีการเงินต่อมา และจากนั้นปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์ได้จ่ายให้สมาชิกกู้ยืมระหว่างปีก็ได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึง 317,224,465 บาท ในระหว่างปีการเงิน พ.ศ. 2514/15

แม้ว่าปริมาณเงินกู้ทั้งหมดที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกระหว่างปีจะได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังกล่าว แต่เมื่อพิจารณาถึงเงินกู้เฉลี่ยที่สหกรณ์แต่ละสหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกกู้ยืมแล้วจะเห็นว่าปริมาณเงินกู้เฉลี่ยที่สหกรณ์การเกษตรแต่ละสหกรณ์ได้จ่ายให้สมาชิกกู้ยืมจะอยู่ในระดับไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ในระยะก่อนการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตร คือในระยะก่อนปี พ.ศ. 2512 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านการให้สินเชื่อของสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างคงที่มาเกือบทุกปี แต่เมื่อได้มีการควบ - สหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันเป็นสหกรณ์การเกษตรแล้ว ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกเฉลี่ยต่อสหกรณ์ไคลลดอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการให้เงินกู้ของสหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากการควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกันอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ

เช่นเดียวกันหากจะพิจารณาจากเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกเฉลี่ยเป็นรายคน จะเห็นได้ว่าในระยะแรกก่อนมีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมที่มีอยู่ได้จ่ายเงินกู้ให้แก่สมาชิกเฉลี่ยต่อคนได้ในอัตราค่อนข้างสูง คือจากจำนวนเงินกู้ที่ - สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกเฉลี่ยรายละ 1,350.30 บาท ในปีการบัญชี 2503/04 และเพิ่มขึ้นจนสูงที่สุดถึง 6,682.20 บาท ในปีการบัญชี 2505/06 แล้ว ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกเฉลี่ยต่อรายไคลลดลงและอยู่ในระดับค่อนข้างคงที่เรื่อยมา จนถึงปีการบัญชี 2511/12 จำนวน 3,629.60 บาท แต่หลังจากนั้นปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกเฉลี่ยต่อราย ได้

² กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. "รายงานสถิติการเงินสหกรณ์การเกษตร" พ.ศ. 2515, หน้า 123

ลดลงอย่างมากจนเหลือเพียง 1,136.50 บาท ในปีการบัญชี 2512/13 954.10 บาท ในปีการบัญชี 2513/14 และ 1,851.80 บาท ในปีการบัญชี 2514/15 ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก และปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้ สมาชิกระหว่างปีการบัญชี พ.ศ. 2503/04 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกระหว่างปีทั้งสิ้น (บาท)	เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกเฉลี่ย/สหกรณ์ (บาท)	เงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกเฉลี่ย/สมาชิก (บาท)
2503/04	1	294	397,000	397,000	1,350.30
2504/05	2	588	2,983,590	1,491,795	5,074.10
2505/06	2	605	4,042,720	2,021,360	6,682.20
2506/07	4	1,288	3,333,740	833,435	2,588.20
2507/08	6	1,932	7,430,540	1,238,423	3,846.00
2508/09	8	2,783	12,001,490	1,500,186	4,312.40
2509/10	10	3,646	13,445,488	1,344,549	3,687.70
2510/11	10	4,523	16,536,050	1,653,605	3,656.00
2511/12	13	5,706	20,710,250	1,593,096	3,629.60
2512/13	72	34,434	39,134,703	543,537	1,136.50
2513/14	304	129,334	123,395,551	405,906	954.10
2514/15	401	171,306	317,224,465	791,083	1,851.80

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกต่อสหกรณ์

เนื่องจากเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกกู้ยืมไปนั้น มีทั้งเงินกู้ระยะสั้นและระยะปานกลางซึ่งมิได้ครบกำหนดชำระคืนมาภายในปีเดียว ประกอบกับในรายงานการตรวจบัญชีของสหกรณ์โดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ก็ได้แสดงรายการแยกประเภทการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิก

ตามประเภทและสัญญาเงินกู้แต่ละสัญญาไว้ จึงเป็นการยากที่จะเปรียบเทียบหรือแสดงให้เห็น
ได้แน่นอนว่าสมาชิกที่ชอกเงินจากสหกรณ์ไปสามารถที่จะส่งชำระคืนเงินกู้ได้ครบตามสัญญาหรือ
ไม่ อย่างไรก็ตามจากสถิติในการส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกจะปรากฏว่าโดยปกติแล้วปริมาณ
เงินที่สมาชิกส่งชำระคืนเงินกู้แต่ละปีมักจะน้อยกว่าปริมาณเงินกู้ที่สมาชิกได้รับไปจากสหกรณ์
เสมอ ยกเว้นในปีที่การประกอบอาชีพของสมาชิกได้ลดีเกินเกณฑ์เฉลี่ยเท่านั้นที่สมาชิกอาจ
ชำระหนี้ได้มากกว่าปริมาณเงินกู้ที่สมาชิกได้รับไประหว่างปี ดังจะเห็นได้จากการเปรียบเทียบ
ยอดเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกกู้ยืมไประหว่างปีและยอดเงินกู้ที่สมาชิกส่งชำระคืนในระหว่าง
ปี ตามตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิก
ระหว่างปี และปริมาณเงินส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกระหว่างปี
การบัญชี พ.ศ. 2503/04 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	เงินกู้ที่สหกรณ์จ่าย ให้สมาชิกระหว่าง ปี (บาท)	เงินส่งชำระคืนเงิน กู้ของสมาชิก ระหว่างปี (บาท)	ร้อยละของยอดเงิน ส่งชำระต่อยอดเงิน กู้
2503/04	1	294	397,000	397,000	100.00
2504/05	2	588	2,983,590	2,063,270	69.15
2505/06	2	605	4,042,720	2,867,540	70.94
2506/07	4	1,288	3,333,740	4,071,507	122.13
2507/08	6	1,932	7,430,540	5,040,011	67.80
2508/09	8	2,783	12,001,490	7,994,183	66.61
2509/10	10	3,646	13,445,488	10,371,734	77.14
2510/11	10	4,523	16,536,050	12,651,373	76.51
2511/12	13	5,706	20,710,250	14,170,731	68.42
2512/13	72	34,434	39,134,703	34,999,301	39.43
2513/14	304	129,334	123,395,551	97,686,697	79.16
2514/15	401	171,306	317,224,465	203,006,850	63.99

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

โดยการเปรียบเทียบระหว่างยอดเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้แก่สมาชิกระหว่างปีและยอดเงินสงเคราะห์คืนเงินกู้ของสมาชิกระหว่างปีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นอกจากในปีการบัญชี พ.ศ. 2503/04 ซึ่งสมาชิกสามารถสงเคราะห์คืนเงินกู้ได้เท่าจำนวนเงินกู้ที่ได้รับไปจากสหกรณ์ระหว่างปี และในปีการบัญชี 2506/07 ซึ่งสมาชิกสงเคราะห์คืนเงินกู้ได้มากกว่าปริมาณเงินกู้ที่ได้รับไปจากสหกรณ์ในระหว่างปีแล้ว ไม่ปรากฏว่าสมาชิกสามารถสงเคราะห์คืนเงินกู้ได้เท่ากับยอดเงินกู้ที่ได้รับไปจากสหกรณ์ระหว่างปีอีกเลย

และเมื่อเปรียบเทียบถึงปริมาณเงินที่สมาชิกสหกรณ์สงเคราะห์คืนเงินกู้ไปในระหว่างปีกับยอดเงินกู้ทั้งสิ้นที่สมาชิกได้รับไปจากสหกรณ์ ซึ่งก็คือยอดหนี้ต้นปียกมารวมกับปริมาณเงินที่สมาชิกกู้ไปในระหว่างปีของแต่ละปี ตามตารางที่ 9 นั้น ก็จะได้เห็นได้ชัดเจนนัยถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกว่า โดยทั่วไปแล้วสมาชิกสหกรณ์มีความสามารถสงเคราะห์คืนเงินกู้ได้น้อยกว่าปริมาณเงินกู้ทั้งสิ้นที่ได้รับไปจากสหกรณ์ และอัตราการสงเคราะห์คืนเงินกู้ของสมาชิกนี้ก็มีแนวโน้มที่ลดลงด้วย นับตั้งแต่ได้มีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่นั้น

หากจะเปรียบเทียบการสงเคราะห์คืนหนี้เงินกู้ของสมาชิกระหว่างปีกับยอดเงินกู้ที่สมาชิกเป็นหนี้สูญทั้งหมดเมื่อวันสิ้นปีแล้ว จะเห็นได้ทันทีถึงความแตกต่างระหว่างความสามารถในการสงเคราะห์หนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เปลี่ยนชื่อมาจากสหกรณ์เครดิตเพื่อผลิตกรรมและสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่เกิดจากควบสหกรณ์หาทุนเข้าด้วยกัน กล่าวคือในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ ปี 2503/04 - พ.ศ. 2511/12 ก่อนมีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตรนั้น สถิติการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์ในระหว่างปีจะอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงคือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของยอดเงินกู้ที่สมาชิกเป็นหนี้อยู่กับสหกรณ์เมื่อวันสิ้นปี แต่อย่างไรก็ดี เมื่อได้มีการควบสหกรณ์หาทุนเข้าเป็นสหกรณ์การเกษตรเข้าด้วยกันแล้ว อัตราส่วนนี้ได้ลดลงอย่างรวดเร็ว คือจากร้อยละ 60.62 ในปีการบัญชี 2511/12 เป็นร้อยละ 29.44, 17.60, และ 30.33 ในปีการบัญชี 2512/13, 2513/14 และ 2514/15 ตามลำดับ ดังรายละเอียดการเปรียบเทียบการสงเคราะห์เงินกู้ระหว่างปีกับหนี้สิ้นปีที่มีอยู่เมื่อสิ้นปีตามตารางที่ 10

ตารางที่ 9 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก หนี้ต้นปีของสมาชิก ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิก 57
 ระหว่างปี และปริมาณเงินสงเคราะห์คืนเงินกู้ของสมาชิกระหว่างปีการบัญชี
 พ.ศ. 2504/05 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวนสหกรณ์	จำนวนสมาชิก	หนี้ต้นปีของสมาชิก (บาท)	ปริมาณเงินกู้ที่สหกรณ์จ่ายให้สมาชิกระหว่างปี (บาท)	ปริมาณเงินกู้ทั้งสิ้นที่สมาชิกเป็นหนี้สหกรณ์ (บาท)	ปริมาณเงินสงเคราะห์คืนเงินกู้ของสมาชิกในระหว่างปี(บาท)	ร้อยละของเงินสงเคราะห์คืนต่อหนี้เงินกู้ทั้งสิ้น (บาท)
2504/05	2	588	1,447,550	2,983,590	4,431,140	2,063,270	46.60
2505/06	2	605	2,367,870	4,042,720	6,410,590	2,867,540	44.73
2506/07	4	1,288	3,543,050	3,333,740	6,876,790	4,071,507	59.21
2507/08	6	1,932	3,264,360	7,430,540	10,694,900	5,040,011	47.13
2508/09	8	2,783	5,654,888	12,001,490	17,656,378	7,994,183	45.28
2509/10	10	3,646	9,662,195	13,445,488	23,107,683	10,371,734	44.88
2510/11	10	4,523	12,735,949	16,536,050	29,271,999	12,651,373	43.22
2511/12	13	5,706	16,620,086	20,710,250	37,330,336	14,170,731	37.96
2512/13	72	34,434	23,374,633	39,134,703	62,509,336	34,999,301	55.99
2513/14	304	121,334	118,862,970	123,395,551	242,258,521	97,686,697	40.32
2514/15	401	171,306	555,078,776	317,224,465	872,303,241	203,006,850	23.27

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ตารางที่ 10 จำนวนสหกรณ์ จำนวนสมาชิก ปริมาณการส่งชำระคืนเงินกู้
ของสมาชิกระหว่างปีและหนี้สินที่สมาชิกมีอยู่ต่อสหกรณ์ เมื่อ
สิ้นปีการบัญชี พ.ศ.2503/04 - 2514/15

ปีการบัญชี	จำนวน สหกรณ์	จำนวน สมาชิก	เงินส่งชำระหนี้ เงินกู้ของสมาชิก ระหว่างปี (บาท)	หนี้เงินกู้ที่สมาชิกมี อยู่ต่อสหกรณ์เมื่อ สิ้นปี (บาท)	ร้อยละของเงินส่ง ชำระหนี้ต่อหนี้เงิน กูทั้งหมด
2503/04	1	294	397,000	1,447,550	27.42
2504/05	2	588	2,063,270	2,367,870	87.14
2505/06	2	605	2,867,540	3,543,050	80.93
2506/07	4	1,288	4,061,507	3,264,360	124.73
2507/08	6	1,932	5,040,011	5,654,888	89.13
2508/09	8	2,783	7,994,183	9,662,195	82.74
2509/10	10	3,646	10,371,734	12,735,949	81.44
2510/11	10	4,523	12,651,373	16,620,086	76.12
2511/12	13	5,706	14,170,731	23,374,633	60.62
2512/13	72	34,434	34,999,301	118,862,970	29.44
2513/14	304	121,334	97,686,697	555,078,776	17.60
2514/15	401	171,306	203,006,850	669,296,391	30.33

ที่มา : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์